

6.5.2025

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta
jatehuoltolautakunta@turku.fi

Ehdotus jätehuoltomääräysten päivittämiseksi, jotta sekajätteen määrä saadaan vähentymään

Ehdotamme jätehuoltomääräysten päivittämistä niin, että jatkossa kaikilla taajamissa sijaitsevilla kiinteistöillä tulee olla astiat bio- ja pakkausjätteille, kuten nyt vähintään 5 huoneiston kiinteistöillä. Tällä vastataan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen tarpeeseen nostaa kierrätysastetta. Asukkaiden lajitteluaktiivisuuteen vaikutetaan parhaiten kiinteistökohtaisen jätehuollon palvelutasoa nostamalla. Nyt on oikea hetki päätökselle. Siirtymän resurssitehokas toimeenpano vie aikaa vuosia, koska se tulee sovittaa nykyiseen kuljetusten urakkakokonaisuuteen ja urakoiden päättymisajankohtiin.

Lounais-Suomen Jätehuollon kaikki osakaskunnat, Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta ja Lounais-Suomen Jätehuolto (LSJH) ovat yhdessä sitoutuneet toteuttamaan Lounais-Suomen Jätehuolto-ohjelman Kohti kiertotaloutta (2023–2028) tavoitteita. Yhdeksi tavoitteeksi on asetettu, että ”**Erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jättemateriaalien määrä sekajätteessä puolitetaan**”.

Tavoitteen saavuttamiseksi on tehtävä isoja asukkaiden lajittelua helpottavia ja palvelutasoa parantavia toimenpiteitä, koska riittävää edistystä ei saavuteta nykyisillä jätehuoltojärjestelyillä. LSJH:n heinäkuussa 2024 tekemä sekajätteen koostumustutkimus osoittaa, että asukkaiden sekajätepussi sisältää 87 % kierrätyskelpoisia jätteitä.

Kierrätystavoitteiden toteutumisesta ollaan sekä alueellisesti että valtakunnallisesti kaukana. Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoite vuoteen 2027 on, että yhdyskuntajätteistä kierrätetään 57 % ja sen sisältämästä biojätteestä kierrätetään 65 %. Vuonna 2023 Suomen yhdyskuntajätteestä kierrätettiin 44,6 %. EU:n asettama kierrätystavoite kuluvalle vuodelle 2025 on 55 % ja vuodelle 2030 60 %. Viimeisimmän jätelain uudistuksen mukaiset kiristyneet lajitteluvälitteet nostavat kierrätysprosenttia jonkin verran, mutta nämä toimet eivät riitä. LSJH:n sekajätteen koostumustutkimus osoittaa, että lisätoimenpiteet ovat välttämättömiä.

Jätehuoltomääräykset ratkaisevassa asemassa

Tehokkain keino, jolla kierrätyskelpoisten jätteiden määrää sekajätteessä saadaan vähennettyä, on kierrätettävien jätteiden kerääminen suoraan kiinteistöiltä nykyistä laajemmin.

Ehdotamme jätehuoltolautakunnalle, että jätehuoltomääräysten 15 § ”Asumisessa syntyvien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet” päivitetään. **Jätehuoltomääräysten velvoite bio- ja pakkausjätteiden erillisistä jäteastioista kiinteistöllä laajennetaan koskemaan kaikkia taajamissa sijaitsevia kiinteistöjä.** Kierrätystavoitteita ei pystytä saavuttamaan muulla tavalla, koska asukkaat eivät liity tarpeeksi aktiivisesti vapaaehtoiseen keräykseen.

Kiinteistöille on järjestettävä jäteastiat erilliskerättäviä jätteitä varten seuraavasti:

Huoneistojen lukumäärä kiinteistöllä	Biojäte	Lasi-pakkausjäte	Muovi-pakkausjäte	Metalli-pakkausjäte ja pienmetalli	Kartonki- ja paperi-pakkausjäte	Keräys-paperi
1 tai enemmän yli 10 000 asukkaan taajamassa	X	X	X	X	X	jätelain 49 ja 50 §:n mukaan
1 tai enemmän taajamassa	X	X	X	X	X	

Kuten nykyisissäkin jätehuoltomääräyksissä, biojätteiden erilliskeräysvelvoite ei koski kiinteistöjä, joiden biojätteet kompostoidaan.

Ehdotamme lisäksi, että vapaaehtoinen kunnan järjestämä erilliskerättävien jätteiden kiinteistöittäin kuljetus mahdollistetaan jatkossa taajamiin johtavien pääteiden läheisyyteen, missä jäteauto muutenkin kulkee.

Yli 85 % LSJH:n toimialueen asukkaista asuu taajamissa. Siksi kiinteistöittäinen keräysvelvoite on tarkoituksenmukaista kohdistaa taajamiin. Haja-asutusalueella syntyvät kierrätettävät jätteet kerättäisiin Rinki-ekopisteissä ja LSJH-ekopisteissä tai kiinteistön haltija voisi halutessaan sopia erilliskerättävien jätteiden kuljetuksesta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa.

Lähinaapureiden jätkeimppoihin kannustettaisiin edelleen.

Korttelikeräykseen uudistuksella ei olisi vaikutusta. Korttelikeräysalueen asukkaat täyttäisivät velvoitteen käyttämällä korttelikeräyspistettä, jossa on jäteastiat kaikille kierrätettäville jätteille.

Ehdotuksen toteutusaikataulu

Uudistuksen toteuttamiseksi ehdotamme jätehuoltolautakunnalle jätehuoltomääräysten voimaantuloa siirtymäajan jälkeen. Tällöin keräyksen aloittaminen pystytään sovittamaan tällä hetkellä käynnissä oleviin kuljetusurakoihin ja urakkakausiin.

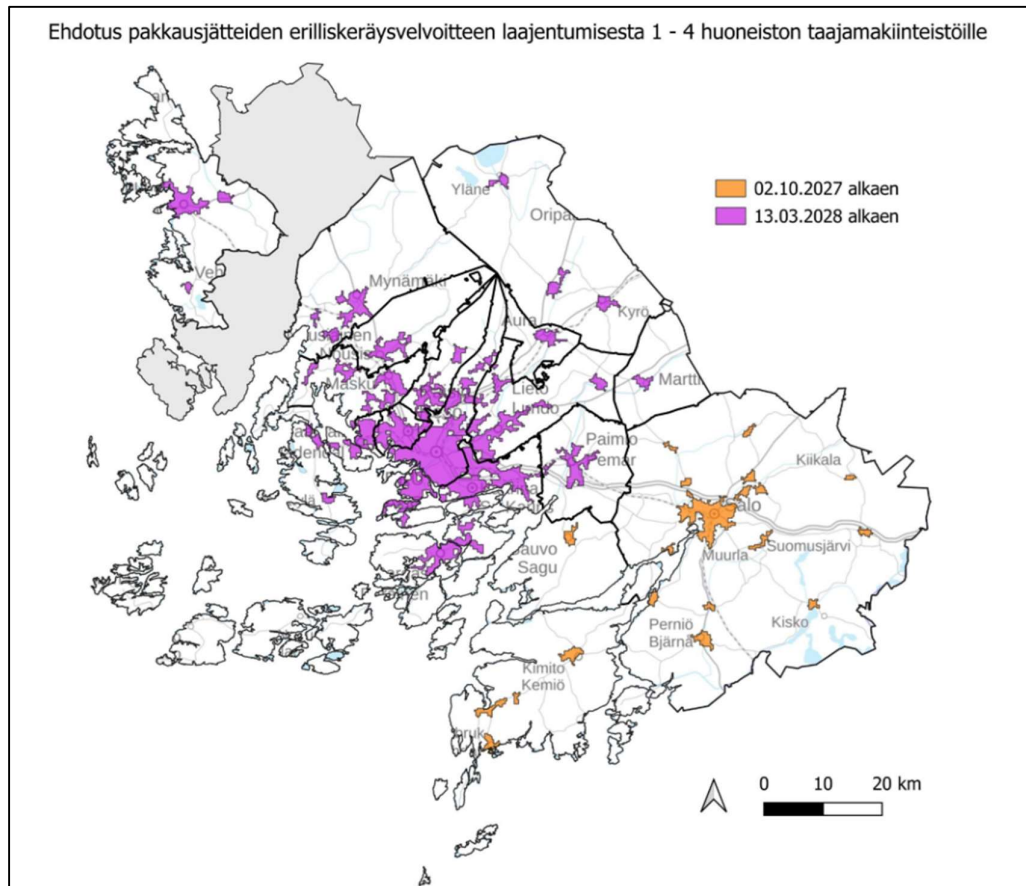
Jo nyt kerätään jätelain nojalla pakkausjätteitä kaikilta taajamien vähintään 5 asuinhuoneiston kiinteistöiltä. Lisäksi kerätään biojätettä kaikilta vähintään 10 000 asukkaan kaupunkitaajamassa sijaitsevilta asuin kiinteistöiltä.

6.5.2025

Pakkausjätteiden ja biojätteiden kiinteistöittäinen keräys voitaisiin laajentaa kaikille taajamissa sijaitseville 1–4 huoneiston kiinteistöille siirtymäajoin. Tällä hetkellä on noin 50 käynnissä olevaa astiatyhjennys- ja pesu-urakkaa. Uusien sekajätetyhjennysten alkaessa uusia urakoita tulee lisää noin 20. Ajallinen kokonaissuunnittelu on välttämätöntä resurssitehokkaan keräyksen toteuttamiseksi.

Pakkausjätteiden keräys

Pakkausjätteiden kiinteistöittäisen erilliskeräyksen laajentuminen voidaan toteuttaa koko toimialueella kahdessa osassa 2.10.2027 alkaen ja 13.3.2028 alkaen. Asia on havainnollistettu alla olevassa kartassa. Keräysvälineenä käytettäisiin pääasiassa nelilokeroastioita, jotka tyhjennetään lokeroautolla.

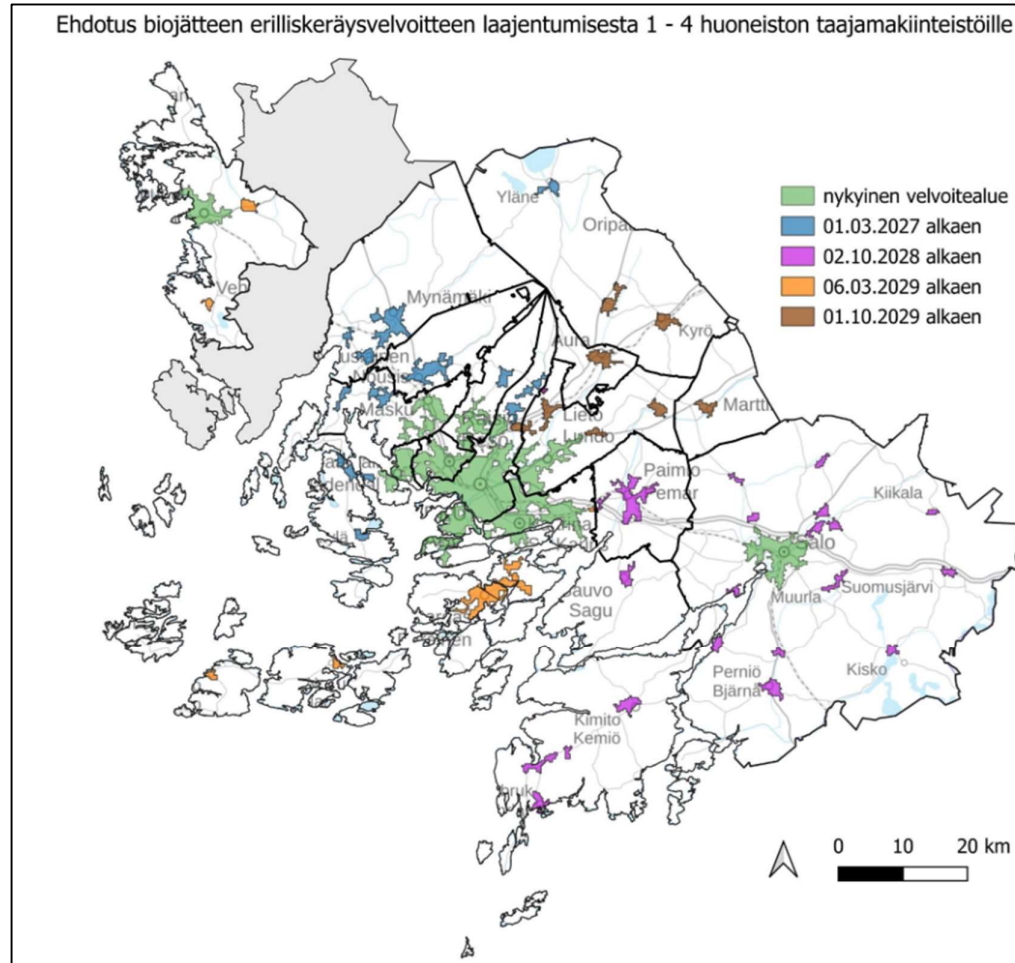

Biojätteiden keräys

Kun nykyiset kuljetusurakat otetaan huomioon, biojätteiden kiinteistöittäisen erilliskeräyksen laajentuminen voidaan toteuttaa koko toimialueella neljässä vaiheessa 1.3.2027- 6.3.2029 välisenä aikana.

6.5.2025

Keräyksessä voidaan hyödyntää tavallisten jäteautojen lisäksi kaksikammioisia jäteautoja, jolloin seka- ja biojätteet voidaan noutaa yhdellä käyntikerralla. Keräysvälineenä käytetään erillistä biojäteastiaa, joka voidaan vaihtaa bio- ja sekajätteelle tarkoitettuun kaksilokeroastiaan siinä vaiheessa, kun bio- ja sekajätteiden kuljetusurakat voidaan yhdistää aikaisempien urakkakausien päätyttyä.

Monilokeroautot ja -astiat tekevät keräyksestä tehokkaan ja kustannuksia säästävän

Keskeistä ehdotuksessamme on, että jätteiden keräyksessä hyödynnetään lokerojäteautoja ja monilokeroastioita heti, kun muutos voidaan toteuttaa käynnissä olevien kuljetusurakoiden päättyessä. Käytössä oleva astiopalvelu, jossa jäteastia sisältyy jäteastian tyhjennysmaksuun, mahdollistaa joustavan siirtymän, eikä asukkaalle tule lisäkustannuksia astiatyyppin vaihdosta. Lokerojäteautojen käyttö vähentää ajokilometrejä ja lokeroastioiden avulla jäteastioiden lukumäärä kiinteistöllä minimoidaan.

Jäteastioiden koko valitaan syntyvän jätteen määrän mukaan. Bio- ja sekajätteet voidaan kerätä erillisiin astioihin tai kaksilokeroastioihin. Kaksilokeroiseen jäteautoon pystyy tyhjentämään sekä yksittäiset jäteastiat että kaksilokeroastiat samalla kertaa.

6.5.2025

Pakkausjätteiden keräämiseen käytetään pienkiinteistöillä nelilokeroastioita. Nelilokeroastiaan lajitellaan muovi- kartonki-, lasi- ja metallijätteet. Astian tilavuudesta suurin osa on varattu muovi- ja kartonkijätteille ja pienemmät lokerot lasille ja metallille.

Alla olevassa kuvassa vasemmalla on nelilokeroastia pakkausjätteille ja oikealla kaksilokeroastia bio- ja sekajätteelle.

Ehdotus perustuu tutkittuun tietoon

Kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi erilliskeräystä pitää laajentaa nykyistä pienempiin kiinteistöihin.

Valtioneuvoston selvityksessä ”Yhdyskuntajätteen kierrätyksen lisääminen Suomessa- toimenpiteet ja niiden vaikutukset” todetaan, että 55 % kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tulisi biojätteiden erilliskeräys laajentaa joka kiinteistölle ja pakkausjätteiden keräys kaikkiin taajamissa sijaitseviin kiinteistöihin (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 15/2019).

Pohjanmaalla **Lakeuden Etapin** toimeksiannosta selvitettiin tehokkainta tapaa jätteen keräilyyn 1–9 huoneiston kiinteistöillä. Ylemmän amk:n opinnäytetyössä tarkasteltiin 17 eri jätteiden keräystapaa ja päädyttiin siihen, että parhaimmat tulokset saavutetaan velvoittavilla kaksi- ja nelilokeroeräyksillä.

Lakeuden Etapin alueen jätelautakunta on päättänyt ottaa uuden keräysjärjestelmän velvoittavana käyttöön vuosien 2023–2026 aikana seuraavasti:

- Seka- ja biojätteiden keräys kaksilokeroastialla jokaiselta kiinteistöltä koko toimialueella
- Pakkausjätteiden keräys nelilokeroastialla 3–9 huoneiston kiinteistöiltä taajamissa.

6.5.2025

Tutkimuksessa todetaan, että näillä keräysvelvoitteilla ei vielä saavuteta EU:n kierrätystavoitteita. (Letonsaari: Jätehuollon logistiikan kehittäminen, jätteen keräilyn uudistaminen 1–9 huoneiston kiinteistöillä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, toukokuu 2022.)

HSY:n ja Rosk'n Rollin toiminta-alueilla on tehty pakkausjätteiden 4-lokeroastiakeiluja, joissa sekajätteen määrä on saatu vähenemään puoleen ja jopa enemmän.

LSJH tilasi vuonna 2024 selvityksen, jossa arvioitiin eri keräysjärjestelmien soveltuvuutta erityyppisille asuinalueille LSJH:n toimialueella (kaupunkialue, pientalovaltainen taajama-alue, haja-asutusalue) kierrätettävien jätteiden talteenottoasteiden, ilmastovaikutusten ja kustannusvaikutusten näkökulmista (Etteplan 11/2024 ja 3/2025). Selvityksessä arvioitiin vaihtoehtoisten keräysjärjestelmien soveltuvuutta erityyppisille tarkastelualueille keräyslogistiikan mallintamisen ja sen kautta tuotettavien tietojen avulla. Eri keräysjärjestelmistä muodostui 7 eri tarkasteltavaa vaihtoehtoa. Selvityksen johtopäätöksinä todettiin muun muassa:

- Pakkausten nelilokeroastiakeräyksellä ja bio- ja sekajätteiden kaksilokeroakeräyksellä saadaan tehokkaasti materiaaleja talteen.
- Keräysvelvoitteen laajentamisella saavutettaisiin merkittävä kasvu hyötyjättemäärissä erityisesti pientalovaltaisilla alueilla (potentiaalisesti yli 100 % kasvu nykytilaan verrattuna)
- Kustannuksissa voidaan päästä jopa lähelle nykykustannuksia. Tämä edellyttää kiinteistöltä aktiivista lajittelua.
- Ilmastovaikutukset eri keräysmenetelmien välillä ovat vähäiset, koska LSJH käyttää kuljetuksissa uusiutuvia polttoaineita. Ilmastovaikutusten lisäksi myös muun muassa luonnonvarojen ehtyminen on tärkeä näkökulma. Luonnonvarojen ehtymisen välttäminen palauttamalla materiaaleja kiertoon on yksi jätehuollon ja kiertotalouden päätehtävistä. Esimerkiksi biojätteen osalta ravinteiden palauttaminen kiertoon voidaan nähdä vähintään yhtä relevanttina ympäristönäkökulmana kuin ilmastovaikutukset.

Selvityksen mukaan LSJH:n alueella kierrätettävien jätteiden laskennalliset keräysmäärät saataisiin kasvamaan alla olevan taulukon mukaisiin lukemiin, jos biojätteiden ja pakkausjätteiden kiinteistöittäinen keräys laajennettaisiin ehdotuksemme mukaan kaikille kiinteistöille sekä yli 10 000 asukkaan kaupunkitaajamissa että muissa taajamissa. Kierrätykseen päätyvien jätteiden osuuden kasvu olisi hyvin merkittävä.

Erilliskerättävä jätelaji	Kerätty 2024 (tonnia)	Lisäys uudella keräyksellä (tonnia)	Yhteensä (tonnia)	Nousu %
Biojäte	9 319	1 552	10 871	17 %
Kartonkipakkaukset	6 829	1 529	8 358	22 %
Muovipakkaukset	3 335	1 450	4 785	43 %
Lasipakkaukset	2 283	433	2 716	19 %
Metalli	1 635	231	1 866	14 %

6.5.2025

LSJH:n vuonna 2024 toteutetussa jätehuollon asukastyytyväisyyskyselyssä (Innolink 1/2025) selvitettiin asukkaiden lajittelutehokkuutta. Kysymyksen - miksi et lajittele ja miksi lajittelet vain silloin tällöin, saatiin asukailta selvä viesti. Kiinteistöillä ei lajitella jätteitä, jos jäteastia/jätepiste on liian kaukana, jos keittiössä/huoneistossa ei ole tilaa säilyttää lajiteltuja jätteitä tai jos lajitteluun ei ole veloitettu määräyksillä.

Tuloksesta voi tehdä johtopäätöksen, että asukkaat lajittelevat sitä tehokkaammin, mitä lähempänä kiinteistöä jäteastiat ovat. Monilokeroastiat ratkaisevat asunnon tilaongelman, koska kierrätettävät jätteet voi viedä keittiöstä suoraan kiinteistön pihalla olevaan astiaan. Houkutus heittää pakkaus- ja biojätteet sekajäteastiaan poistuu, kun myös kierrätettävien jätteiden astiat ovat pihalla, eikä automatkan päässä ekopisteellä.

Lopuksi

Toivomme, että jätehuoltolautakunta harkitsee ehdotustamme ja päivittää jätehuoltomääräykset ehdottamallamme tavalla kuluvan vuoden aikana.

LSJH:n tehtäviin kuuluu suunnitella, kilpailuttaa ja toteuttaa kiinteistöjen jätteenkuljetukset biojätteille ja pakkausjätteille kaikissa 18 osakaskunnassa. Vuoden 2029 loppuun mennessä mukaan liitetään myös sekajätteenkuljetukset (pl. Uusikaupunki, josta ei päätöstä).

Suuri osa alueen urakka-aluesuunnittelusta, joka ulottuu vuosien päähän, on juuri nyt työn alla sekajätteenkuljetusten siirtymisen vuoksi. Varmuus tulevista jätehuoltomääräysten mukaisista keräysvelvoitteista helpottaisi kokonaissuunnittelua – jätteiden keräys ja kuljetus pystyttäisiin suunnittelemaan kokonaisuutena tehokkaaksi kaikki jätelajit ja alueet huomioiden. Tämä säästäisi kokonaisresursseja ja tätä kautta asukkaiden rahaa.

Todennäköistä on, että valmistelussa oleva kiertotalouslaki kiristää kiinteistöjen lajitteluvelvoitteita. Asukkaiden edun mukaista olisi tehdä ehdottamamme uudistukset jätehuoltomääräyksiin jo nyt, eikä jäädä odottamaan lainsäädännön valmistumista. Viivytely johtaisi tehottomaan jätehuollon toteutukseen useiksi vuosiksi, mikä lisäisi tarpeettomasti asukkaiden kustannuksia ja olisi haitallista ympäristölle.

Kierrätykseen kannattaa kannustaa lajittelumahdollisuuksien helppouden ja motivoinnin lisäksi taksan hintaohjauksella (sekajäteastian tyhjennys selvästi kalliimpaa kuin kierrätettävien jätteiden astiatyhjennys). Pientalon asukkaalle lajittelun hyöty näkyy suoraan omassa jätelaskussa jo nyt. Tosin jätehuolto on muihin asumiskustannuksiin verrattuna niin edullista, että moni lajittelee jätteet vain toisinaan tai on jättänyt sekajäteastian tyhjennysvälin pidentämättä, vaikka siihen olisi mahdollisuus. Moni kiinteistön haltija pystyisi torjumaan jätehuoltokustannuksen nousun tarkalla lajittelulla ja optimoimalla jäteastioiden tyhjennysvälit suhteessa syntyvän jätteen määrään.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n puolesta

Jaana Turpeinen
varatoimitusjohtaja

Cati Huhta
palvelujohtaja